

Střednědobý multioborový plán služeb pro ohrožené děti a jejich rodiny pro ORP Tachov

Ministerstvo práce a sociální věci ČR, 2025

Systemový projekt: Sjednocení přístupu k ohroženým dětem

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO PRÁCE
A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

PRÁVO NA DĚTSTVÍ

Dokument byl zpracovaný v rámci realizace projektu Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky s názvem „Sjednocení přístupu k ohroženým dětem“, reg. č. CZ.03.02.02/00/22_004/0000500, spolufinancovaného z Evropského sociálního fondu plus a státního rozpočtu. Předmětem projektu bylo vytvořit podmínky pro sjednocení přístupu k ohroženým dětem nastavením základních standardů, procesů a postupů spolupráce napříč resorty. Projekt byl realizovaný v období od ledna 2023 do prosince 2025.

Obsah

Úvod.....	4
První oddíl.....	5
1. Zajištění procesů podporujících síťování a koordinaci služeb pro děti	5
2. Nástroje podpory síťování a koordinace sítě.....	5
2.1. Šablona potřeb a činností	6
2.2. Šablona aktérů sítě	6
2.3. Šablona mezioborových platforem.....	8
3. Metodická doporučení k využití nástrojů (šablon)	9
Druhý oddíl	11
1. Metody a pracovní postupy mezioborové spolupráce.....	11
2. Rozvíjení metod a pracovních postupů mezioborové spolupráce v praxi – témata z lokalit...	11
Závěr	13

Úvod

Tento dokument je zpracován pro ORP Tachov.

Navazuje na dokument Návrh integrovaného systému služeb pro děti, resp. jeho lokální varianty, tzv. Standardy sítě služeb pro děti, které vznikly pro lokality, zapojené v projektu SPOD3 „Sjednocení přístupu k ohroženým dětem“.

První oddíl tohoto návrhu (velkého plánu) je zaměřen na ukotvení, realizaci a rozvíjení klíčových principů **mezioborové spolupráce** v praxi na úrovni obcí s rozšířenou působností i krajů. V souladu se standardem jsou klíčovými principy mezioborové spolupráce v oblasti služeb a aktivit pro děti a rodiny 1) princip síťování a 2) princip koordinace. Aktivitami zajišťujícími aplikaci těchto principů v rámci sítě služeb jsou mapování, plánování a vyhodnocování spolupráce aktérů sítě.

V podmínkách ORP Tachov je průřezovým tématem všech popisovaných procesů integrace rodin cizinců a prevence kriminality, zejména v lokalitách s vyšší koncentrací ubytoven a v místech, kde se děti a mladí lidé běžně pohybují (školy, hřiště, veřejná prostranství). Návaznost na program prevence kriminality města, projekty integrace cizinců a na činnost mezioborových platforem (např. Platforma pro bezpečnost, komunitní plánování sociálních služeb, MAP IV) je proto chápána jako součást plánování, poskytování i vyhodnocování služeb pro ohrožené děti a jejich rodiny.

Druhý oddíl je pak věnován zavádění a rozvíjení pracovních postupů a metod založených na mezioborové spolupráci. Jsou to 1) případová práce s dětmi a jejich rodinami, 2) sdílení informací v síti a s tím související posilování včasné identifikace signálů ohrožení dítěte a také 3) zavádění a posilování participace dětí a rodin v rámci sítě služeb.

První oddíl

1. Zajištění procesů podporujících síťování a koordinaci služeb pro děti

V tzv. Velkém standardu jsou podrobně formulovány jednak klíčové principy mezioborové spolupráce – síťování a koordinace, jednak aktivity, které je nutné využít k zavádění a udržování těchto principů v praxi. Jsou to mapování, plánování a vyhodnocování spolupráce v síti služeb.

Podstatou tohoto návazného dokumentu je praktická podpora při realizaci těchto aktivit. Nástroje, které na následujících stranách představujeme, jsou výstupem projektové činnosti realizačního týmu KA4 projektu SPOD3. Jde o nástroje vyvinuté a ověřené praxí mapování, plánování a vyhodnocování sítě v průběhu projektu v letech 2023–2025. Zohledňují potřeby partnerů, kteří se v ORP a v krajích věnují plánování služeb pro tuto cílovou skupinu a mají zájem na jejich rozvoji, resp. snaží se o co nejefektivnější a co nejvíce cílenou podporu těch, komu jsou aktivity a služby určeny: děti a jejich rodin.

Zde uvedené nástroje reflektují existenci jiných nástrojů, tradičně využívaných při procesu plánování sítí služeb (nejrůznější typy strategií a plánů rozvoje služeb na úrovni krajů a obcí a analytické podklady s těmito plány související). To, jakým způsobem jsou tyto nástroje nastaveny a jaké informace se jejich prostřednictvím shromažďují a třídí, v souladu se standardem, rozšiřuje optiku těch, kdo se síťováním a koordinací sítě zabývají. Jednak tyto nástroje k oblasti tradičních sociálních služeb přibírají i ostatní služby a aktivity, které mají dopad na život dětí a rodin, především ale vracejí pozornost k úrovni a kvalitě naplňování potřeb dětí. V konečném důsledku by síť podpory, kde se využívají tyto nástroje a kde je péče věnována i jejich pravidelné aktualizaci (viz dále), měla přispět k významnému zkvalitnění a adresnějšímu zacílení péče o děti. Důležitým faktorem, který vyplývá z nastavení nástrojů, je i přesun pozornosti celého systému péče o děti na aktivity související s prevencí problémů a ohrožení dětí a řešení jejich příčin, což vychází z potřeby změny současného stavu, kdy je důraz v systému kladen spíše na řešení důsledků těchto problémů.

2. Nástroje podpory síťování a koordinace sítě

Nástroje podpory síťování a koordinace mají podobu trojice vzájemně provázaných šablon vytvořených v tabulkovém procesoru Microsoft Excel. Každá z těchto šablon slouží k systematickému zachycení informací o službách a aktivitách pro děti a rodiny v území – od základního přehledu aktérů, přes popis jejich kapacit a zaměření, až po plánování konkrétních kroků a vyhodnocování toho, jak se je daří naplňovat. Šablony jsou navrženy tak, aby s nimi mohli pracovat jak pracovníci ORP, tak kraj, a aby bylo možné je snadno aktualizovat, filtrovat a využívat při společném plánování.

V tomto dokumentu jsou všechny tři šablony ilustrativně vyplněny údaji za ORP Tachov. Zachycují míru, do jaké se realizačnímu týmu KA4 podařilo v průběhu mapování v letech 2023–2025 do území ORP Tachov „nahlédnout“ a porozumět fungování sítě služeb. Nejde tedy o vyčerpávající a definitivní přehled, ale o **pracovní podklad**, který má sloužit jako výchozí materiál pro další zpřesňování a doplňování ze strany místních partnerů. ORP může šablony využít k identifikaci silných stránek své sítě, k zachycení mezer (chybějící služby, nedostatečná kapacita, nepokrytá cílová skupina) i k formulaci priorit pro rozvoj služeb.

V ORP Tachov to v praxi znamená, že se při práci se šablonami věnuje pozornost také otázkám integrace dětí a rodin cizinců a prevenci kriminality v lokalitách, kde se kumulují sociální, bytová a bezpečnostní rizika. Do mapování a plánování se proto systematicky promítají i podněty z oblasti integrace, práce asistentů prevence kriminality, školní prevence rizikového chování či výzkumných šetření týkajících se soužití majority a cizinců.

Trojice šablon tak představuje praktický nástroj, který převádí principy Standardu do konkrétní praxe – umožňuje přehledně vidět, kdo v území co dělá, jaké jsou aktuální možnosti a limity sítě a jaké kroky je potřeba podniknout, aby byla podpora dětí a rodin v lokalitě koordinovanější, dostupnější a více zaměřená na prevenci.

2.1. Šablona potřeb a činností

Jde o nástroj zaměřený především na zprostředkování náhledu na úroveň naplňování potřeb dětí a na rizika jejich nenaplnění.

Šablona nabízí přehled potřeb dětí, které jsou rozčleněny do šesti základních okruhů (VZTAHY, BEZPEČÍ, ZDRAVÍ, UČENÍ, CHOVÁNÍ a MATERIÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ; podrobněji k okruhům potřeb viz Velký standard).

Současně s tím je zde uveden unikátní přehled nejrůznějších podob naplňování těchto potřeb v životě dítěte v rodině. Tento přehled vychází z ustálených vzorců, kterými je v naší společnosti vnímán život dítěte jako spokojený či šťastný.

Šablona také obsahuje přehled činností, které vedou k lepšímu naplnění potřeby, a rovněž výčet aktérů, kteří mohou tyto konkrétní činnosti pomoci uskutečnit. Svým charakterem tyto činnosti vedou aktéry sítě, v první řadě pak koordinátory sítě, k tomu, aby směřovali síť nejen k naplnění očekávaných tradičních rolí a realizaci očekávaných tradičních činností.

Smyslem šablony je, aby vedla členy sítě k úvaze, že by se aktéři mohli (v různé míře, ale vždy v zájmu co největšího naplňování potřeb dětí!) zapojovat i do jiných forem podpory, než činí obvykle, a v jiné fázi podpory dítěte, zejména ve fázi před vznikem ohrožení dítěte. V tomto smyslu šablona vede její uživatele, tedy koordinátory a členy sítě, k maximálnímu důrazu na prevenci problematických situací a ohrožení dítěte v činnostech, které aktéři vykonávají.

Tyto možnosti se dále rozšiřují různými formami spolupráce aktérů, propojení různých aktérů k realizaci činnosti, na kterou by samotný aktér podle vlastního soudu buď nemusel stačit, skutečně či domněle by na ni neměl kapacitu, nebo by se do ní samostatně nepouštěl jednoduše proto, že takto není s klienty zvyklý pracovat.

V lokálních variantách této šablony je místo i pro popis konkrétních praxí toho, jakým způsobem jsou činnosti aktuálně v konkrétních podmínkách lokality vykonávány, a také prostor pro přehled aktérů, kteří se do realizace činnosti zapojují.

Viz vyplněná šablona potřeb a činností pro ORP Tachov.

2.2. Šablona aktérů sítě

Tato šablona navazuje na šablonu potřeb a činností a nabízí pohled na aktuální stav sítě. Jedná se o průběžně doplňovaný a aktualizovaný seznam všech aktérů v síti, v první řadě jejich databázi, která koordinátorovi slouží jako „mapa“ sítě a její struktury. Zároveň je využitelná jako podklad k tomu, aby v kontextu identifikovaných potřeb cílové skupiny, potažmo potřeb jednotlivých aktérů, hledal a nacházel efektivní řešení zvyšování kvality sítě v rámci jejich existujících zdrojů.

Tato databáze je unikátní v tom, že má za cíl obsáhnout **všechny aktéry sítě**, kteří ve sledované lokalitě pracují s dětmi a rodinami, nikoliv pouze jejich část vymezenou např. resortní/oborovou příslušností (např. katalogy sociálních služeb, různé seznamy volnočasových organizací) nebo úžeji definovanou cílovou skupinou, případně situací, na jejíž řešení se zaměřuje (např. seznam služeb pro rodiny s dítětem s postižením). Celkový přehled

koordinátorovi umožňuje hledat synergie mezi aktéry a propojovat je (případně nacházet způsoby k překonávání bariér ve spolupráci) tam, kde ke spolupráci systematicky nedochází.

Tato mapa sítě otevírá možnost hledat a zachycovat informace o zdrojích podpory i tam, kde bychom je běžně nehledali. Důležitými partnery se tak mohou stát i subjekty mimo tradiční rámec sociálních služeb – například volnočasové centrum (konkrétně dům dětí a mládeže) nabízí kroužek primární prevence pro nejmenší vedený metodikem prevence z řad městské policie. Dalším příkladem může být soudkyně, jež proaktivně svolává interdisciplinární týmy v rámci cochemské praxe s přesahem do sociálně-právní ochrany dětí.

Databáze zahrnuje nejen standardní sociální služby, ale také široké spektrum dalších aktérů, např. dobrovolné hasiče, dobrovolníky, projekty či duchovní. Jejím cílem je upozornit na to, že síť služeb pro rodiny s dětmi je potřeba vnímat v širších souvislostech a při hledání pomoci a podpory využívat i méně obvyklé a inovativní zdroje. Tyto zdroje mohou být zároveň zdroji, které jsou běžně dostupné, ale pro jejich neformálnost a nenapojení na formální síť se na ně obvykle spíš zapomíná.

V databázi zůstává zachováno tradiční členění služeb – například podle druhu či typu služby, zřizovatele, resortního zařazení, cílové skupiny (s možností více úrovní vymezení podle věku, situace), místa poskytování, odkazu na webové stránky s kontakty apod. Libovolné další kategorie lze přidávat – např. provozní dobu, formu poskytované služby, zda aktér poskytuje službu i on-line. Tento přístup umožňuje vytvářet aktuální přehledy, lépe se orientovat v síti služeb a poskytovat kolegům jasné informace.

Pilotovaná verze databáze však toto členění rozšiřuje o další kategorie (které si taktéž může koordinátor sám dále rozšiřovat), například:

Primární oblast potřeb, na kterou je aktér zaměřen – vycházíme z 6 klíčových oblastí (vztahy, bezpečí, zdraví, učení, chování, materiální zajištění), definovaných v kontextu sociálně-právní ochrany dětí.

Zaměření na prevenci či intervenci (nebo obojí).

Zařazení do krizové sítě – možnost vyhledat aktéry poskytující krizovou pomoc, což je významná podpora pro OSPOD v urgentních situacích.

Účast v místních platformách – databáze umožňuje zjistit, kteří aktéři se setkávání účastní či neúčastní, a tím vytváří prostor pro zapojení dosud nezapojených subjektů.

Evidence zmapovaných poznatků ze sítě a poznámek – k jednotlivým aktérům lze přidávat poznámky, včetně soukromých záznamů. Může se jednat např. o to, co jednotliví aktéři vnímají jako potřebné a co by od ostatních uvítali pro to, aby mohli efektivněji plnit svoji roli v síti. Tyto informace posléze může koordinátor využít při identifikaci pro síť klíčových témat, např. jako podklad pro dotazník hodnocení spolupráce v síti.

Díky těmto rozšířeným funkcím může databáze sloužit nejen k přehledné evidenci služeb, ale také jako nástroj pro strategické plánování a rozvoj místní sítě podpory rodin s dětmi tak, aby se zvyšovalo zapojování aktérů do sítě a aby se rozšiřovala oblast potřeb, na které u dětí a jejich rodin vědomě a ze své pozice adekvátně reagují. Zároveň umožňuje snadnou identifikaci nepokrytých cílových skupin v ORP a také identifikaci lokalit, kde jsou některé služby obtížně dostupné – ať už jde o neformální (preventivní) aktéry, nebo o jakékoliv jiné.

Dále je důležité, aby osoba, která koordinaci sítě má na starosti, měla možnost snadno definovat vlastní filtry a podle nich aktéry sítě třídit – např. koordinátor má možnost definovat vlastní cílové skupiny a životní situace – tak, aby tato osoba měla volnost v tom, co chce v síti sledovat (podle svých aktuálních cílů nebo zadání). Takto snadno uživatelsky filtrovatelná databáze pak může být velmi užitečným nástrojem a podkladem pro argumentaci změn v síti, pro komunitní a další typy plánování – a to vůči samotným aktérům, ale i vůči politickým představitelům a

donátorům. Zároveň je nezbytné, aby byl ze strany koordinátora, resp. všech, kdo tento nástroj využívají ke své práci, nastaven způsob, jak databázi průběžně aktualizovat.

Tato databáze zároveň slouží jako mapa sítě i aktérům (v první řadě aktérům na pozicích “case manažerů”), kteří mají přístup jen k jim určeným informacím a využívají filtry a třídění připravené koordinátorem. Mají možnost přehledně vidět, co je v síti nastaveno a čím síť disponuje, a nacházet zdroje pomoci, které by jinak mohli opomenout. Cílem v tomto smyslu je otestovat inovativní návrhy a řešení a poté je dostat do širšího povědomí a podpořit jejich zasazení do systému práce s cílovou skupinou, která sama o sobě může být během multidisciplinárních setkání a nastavování spolupráce inovativně definována.

Vnímáme jako užitečné, aby koordinátor či koordinátoři sítě mohli do databáze přispívat – doplňovat kontakty na konkrétní kontaktní osoby a aby databáze mohla fungovat i jako jakási nástěnka, kde by aktéři mezi sebou mohli sdílet aktuální informace, co se např. jejich nových projektů, jednorázových akcí nebo aktuální naplněnosti kapacit týče.

Jako nezbytnou podmínku pro efektivní využívání tohoto nástroje jsme identifikovali potřebu jasně stanovit konkrétní odpovědnou osobu (koordinátora), která bude databázi spravovat a dohlížet na její pravidelnou aktualizaci v návaznosti na měnící se stav sítě. Je zároveň nutné mít na paměti, že při zvažování individuálních potřeb dětí a rodin či při vyhodnocování kvality spolupráce a efektivity jednotlivých aktérů při naplňování potřeb dětí a rodin se tyto kvalitativní aspekty zachycují (popř. kvantifikují) jen velice obtížně, a proto je nutné, aby bylo nastaveno a v síti odpovídajícím způsobem komunikováno (nejlépe koordinátorem či koordinátory sítě), jak s databází a údaji v ní pracovat. Je nezbytné znát výpovědní hodnotu uváděných informací a parametrů a umět je správně interpretovat.

I přes některá omezení však tento nástroj, v pilotní verzi v podobě datové tabulky, představuje významnou pomůcku pro plánování sítě podpory, strategické řízení spolupráce a promyšlení toho, jak co nejlépe naplňovat potřeby dětí a rodin.

Viz vyplněná šablona aktérů sítě pro ORP Tachov.

2.3. Šablona mezioborových platform

Tato šablona slouží pro sběr a třídění informací o mezioborových platformách věnovaných práci s dětmi a rodinami, které v lokalitě probíhají (fungují). Základními znaky fungující platformy jsou:

- 1) koordinace setkávání ze strany jednoho či více aktérů,
- 2) pravidelná či nepravidelná, nicméně vždy vícenásobná frekvence setkávání (= nejde o jednorázová setkání bez další návaznosti),
- 3) setkání s účastí více aktérů figurujících v lokalitě v oblasti podpory dětí a rodin v širší, se kterou pracujeme v těchto výstupech, tedy v rámci rozšířené sítě podpory dětí a rodin (= nikoli jen sociální služby).

Typy platform jsou pro účel mapování rozděleny takto¹:

- 1) **platformy mezioborové spolupráce** (minimálně ve složení pracovníci OSPOD, zástupci školy, sociálních služeb, policie, lékaři, rodiče, dítě atd.),
- 2) **setkávání minitýmů** (ve složení např. pracovníci OSPOD se zástupci jiných aktérů, např. škol, sociálních služeb, policie, lékaři apod.),

¹ Tato typologie je převzata z publikace „Průvodce síťováním služeb pro děti a jejich rodiny“, MPSV 2019.

- 3) **případové konference** (minimálně ve složení: rodiče, dítě, pracovníci OSPOD, lékař, zástupci školy, sociálních služeb, policie, soudce atd.),
- 4) **formálně ukotvené a oborové platformy** (např. komise SPOD, komise prevence kriminality, tým pro mládež, setkávání pediatrů, školních metodiků prevence, terénních pracovníků působících na děti a mládež apod.).

V souvislosti s jednotlivými platformami sledujeme zejména:

- 1) jaká je frekvenci setkávání,
- 2) jaké je složení účastníků,
- 3) kým je platforma koordinována,
- 4) jakým tématům se platforma věnuje,
- 5) jaké cíle platforma má,
- 6) stručné zhodnocení efektivity fungování platformy,
- 7) záznam o dostupnosti písemných či jiných výstupů ze setkání.

Tato šablona umožňuje hlubší vhled do konkrétních podob spolupráce aktérů, dává podrobné informace o různých úrovních koordinační činnosti v oblasti podpory dětí a rodin v lokalitě. Umožňuje identifikovat bílá místa v oblasti multioborové spolupráce – díky jejímu využití lze určit důležitá témata, kterým dosud nebyla věnována dostatečná pozornost. Současně je třeba mít na vědomí, že situace v každém regionu je odlišná, a že některá z platforem, které plní významnou roli v jedné lokalitě, může být v jiné lokalitě nahrazena jinou platformou. Také spektrum aktérů je v jednotlivých lokalitách různé a setkávání platforem se musí řídit i jejich kapacitami, které mohou vyčlenit na tento typ jednání. Hodnotící části šablony je třeba vyplňovat s tím vědomím, že je mohou číst dotčení aktéři, a účelem využití platformy primárně není odhalovat různé nefunkčnosti, ale mnohem spíše podporovat potenciál spolupráce aktérů.

Viz vyplněná šablona mezioborových platforem pro ORP Tachov.

3. Metodická doporučení k využití nástrojů (šablon)

V zájmu co nejpřesnějšího zacílení sítě služeb a aktivit na podporu dětí a rodin je třeba výše uvedené 3 šablony minimálně **každoročně** (= 1 x za kalendářní rok) **revidovat a aktualizovat**, vzhledem k tomu, že se může měnit jak obsazenost lokality konkrétními aktéry, tak se může měnit (vznikat a zanikat) spektrum platforem, které v lokalitě působí.

Aktualizace plánu může proběhnout na nově zřízené platformě, která se věnuje problematice podpory dětí a rodin. Stejně tak k tomu může dojít na jiné funkční, již běžící platformě, která vnímá tuto činnost jako přínosnou. Například lze uvažovat o začlenění revize šablon do činnosti komunitního plánování, do činnosti týmu pro mládež či některé z pracovních skupin, které v lokalitě probíhají kontinuálně, s dostatečným zastoupením místních aktérů.

Na úrovni krajů se práce s šablonami, včetně jejich revize a aktualizace, může včlenit do plánování rozvoje sociálních služeb. Informace v nich obsažené jsou ale využitelné i v rámci jiných krajských plánovacích a rozvojových aktivit.

Šablony jsou vzájemně provázané, informace sebrané a roztříděné v jedné šabloně nacházejí nové využití v kontextu jiné šablony, např. informace o členství aktérů v mezioborových platformách, která je obsažena v šabloně mezioborových platforem, je následně přenesena do šablony aktérů sítě, kde, v souběhu s dalšími

informacemi o konkrétním aktérovi, rozšiřuje obraz o něm, o jeho zapojení do spolupráce v rámci sítě a o zaměření jeho činnosti.

Druhý oddíl

1. Metody a pracovní postupy mezioborové spolupráce

Tento oddíl je věnován možnostem zavádění a rozvíjení pracovních postupů a metod založených na mezioborové spolupráci.

Jak je uvedeno ve *Standardu*, primárně jde o tyto metody a pracovní postupy:

- 1) **případová práce** s dětmi a jejich rodinami,
- 2) **sdílení informací** v síti a s tím související **včasná identifikace** ohrožení dítěte,
- 3) **participace dětí a rodin** v rámci sítě služeb.

2. Rozvíjení metod a pracovních postupů mezioborové spolupráce v praxi – témata z lokalit

Případová práce

Zde je stručně uvedeno, na základě zjištění aktuálního stavu (který je popsán v lokálním standardu) a na základě využití šablon a analýzy informací a zjištění z nich, jaké konkrétní aktivity k rozvoji případové práce jsou aktéry i zpracovatelem standardu vnímány jako vhodné k rozpracování. Součástí je i stručné doporučení pro rozvoj sítě služeb.

Praxe v ORP: V ORP Tachov je případová práce ukotvena především v činnosti OSPOD a návazných služeb pro rodiny. Pokud je dítě vyhodnoceno jako ohrožené podle ZSPOD, OSPOD přebírá roli koordinátora, vede individuální plán a v náročnějších situacích svolává případové konference či jiná multidisciplinární setkání.

Specifickou oblastí případové práce v ORP Tachov je práce s rodinami cizinců a s dětmi žijícími v lokalitách se zvýšeným pocitovým rizikem v oblasti bezpečnosti. V těchto případech je vhodné systematicky využívat spolupráci s integračními službami, školami, městskou policií a asistenty prevence kriminality a podle potřeby i tlumočnické a interkulturní zprostředkovatele. Součástí individuálního plánování podpory může být také cílené zapojování dětí do bezpečných volnočasových aktivit, práce s třídními kolektivy a podpůrná práce s rodiči tak, aby se předešlo konfliktům v komunitě, zhoršování vztahů mezi dětmi a sekundární viktimizaci dětí v důsledku napětí mezi majoritou a cizinci.

Zjištění z mapování a práce se šablonami ukazují, že do budoucna je potřeba posílit **preventivní případovou spolupráci „před OSPOD“** – tedy mít jasný postup, kdy a jak školy, NZDM a rodinné služby (KOTEC, DOMUS) svolávají společná setkání a kdo v těchto situacích přebírá roli koordinátora. Zároveň se nabízí lépe propojit každodenní případovou práci s interdisciplinárním týmem při okresním soudu a rozvíjet pravidelná mezioborová kazuistická setkání a supervizi, aby se zkušenosti z náročných případů systematicky promítaly do společných postupů a podpory pracovníků.

Možná doporučení k případové práci pro ORP Tachov

1. Posílit preventivní případovou spolupráci

- Nastavit jednoduchý postup pro školy, NZDM a rodinné služby (KOTEC, DOMUS), kdy a jak svolat společné setkání ještě před formálním zapojením OSPOD.
- Jasně pojmenovat, kdo může být koordinátorem těchto preventivních případů (např. pracovník DOMUS/KOTEC, školní sociální pracovník, sociální pracovník obce) a jak na tuto práci naváže OSPOD, pokud se situace zhorší.

2. Provázet případovou práci s interdisciplinárním týmem a cochemskou praxí

- Využít interdisciplinární tým při okresním soudu i jako platformu pro sdílení zkušeností z případové práce s rodinami v krizi (rozvody, domácí násilí, dlouhodobé konflikty).
- Zajistit, aby se závěry a zkušenosti z tohoto týmu vracely k OSPOD, školám a službám – např. formou shrnujících doporučení nebo společných kazuistických workshopů.

3. Podpořit sdílení a učení napříč službami (kazuistiky, supervize)

- Zorganizovat 2–3× ročně mezioborové kazuistické setkání (OSPOD, školy, SAS, NZDM, SVP), kde se anonymně probírají náročné nebo hraniční případy.
- Zvážit možnost společné supervize pro pracovníky zapojené do náročné případové práce, aby se předcházelo vyhoření a oslabení spolupráce.

Sdílení informací a včasná identifikace ohrožení

Zde je stručně uvedeno, na základě zjištění aktuálního stavu (který je popsán v lokálním standardu) a na základě využití šablon a analýzy informací a zjištění z nich, jaké konkrétní aktivity k rozvoji sdílení informací a včasné identifikace jsou aktéry i zpracovatelem vnímány jako vhodné k rozpracování. Součástí je i stručné doporučení pro rozvoj sítě služeb.

Praxe v ORP: V ORP Tachov je sdílení informací a včasná identifikace ohrožení dítěte založená hlavně na osobních vazbách a průběžných konzultacích mezi OSPOD, školami, sociálními službami, zdravotníky a policií. To v praxi dobře funguje, ale současně je to křehké – při personálních změnách nebo větším zatížení jednotlivých pracovníků hrozí, že informace „zůstanou v šuplíku“ nebo se nedostanou ke správným lidem včas. Zjištění z Tachova tak ukazují potřebu sdílení více opřít o srozumitelné postupy, jasně pojmenované role a lépe využitou strukturu komunitního plánování.

V kontextu Tachova je také důležité, aby do sdílení informací a včasné identifikace ohrožení byly systematicky zapojeni také aktéři působící v oblasti prevence kriminality (komise prevence kriminality, městská policie a asistenti prevence kriminality) a integrace cizinců. Jejich poznatky z terénu – například z dětských hřišť, okolí ubytoven či veřejných prostranství – mohou včas upozornit na rizika ohrožení dětí (šikana, konflikty mezi skupinami dětí, rizikové party, užívání návykových látek) a podnítit včasnou podpůrnou reakci školy, OSPOD a dalších služeb.

Možná doporučení k posílení sdílení informací a včasné identifikace v ORP Tachov

1. Zjednodušit a „zviditelnit“ základní postupy sdílení informací

- Připravit krátký, srozumitelný materiál pro školy, služby a obce („Jak sdílet obavy o dítě“ – kdy volat, kdy psát, co má podnět obsahovat, co se děje po nahlášení).

- Materiál projít na společných setkáních (kulaté stoly, semináře) a dát prostor pro dotazy a obavy – tím se sníží nejistota kolem GDPR a mlčenlivosti.

2. Provázat sdílení informací s existujícími platformami

- Využívat komunitní plánování, interdisciplinární tým a Platformu pro bezpečnost i jako prostor pro „ladění“ konkrétních komunikačních cest (kdo koho informuje, jak, v jakých situacích).
- V rámci dalšího období komunitního plánování zvážit zavedení tematických pracovních skupin (např. *Rodina, děti a mládež; Senioři a osoby se zdravotním postižením; Cizinci a osoby ohrožené sociálním vyloučením*), kde by se sdílení informací a včasná identifikace řešily cíleně pro jednotlivé skupiny. Domluvené postupy stručně zaznamenat a sdílet mezi všemi zapojenými subjekty, aby se neopíraly jen o osobní známosti jednotlivých pracovníků.

3. Posílit informovanost dětí a rodin o možnostech pomoci

- Na web města a škol, případně do jednoduchých letáků, přehledně sepsat kontakty a základní informace: kam se dítě/rodič může obrátit při obavách z násilí, zanedbání, dluhů, problémů ve škole apod.
- Tyto informace propojit s aktivitami Zdravého města, školními fóry a akcemi služeb, aby se k nim děti a rodiče dostávali co nejpřirozenější cestou.

4. Pravidelně se vracet k tomu, co ve sdílení funguje a co nikoli

- Jednou ročně zařadit na některé z již existujících setkání (komunitní plánování, kulatý stůl, interdisciplinární tým) bod o tom, jak funguje sdílení informací – co se daří, kde narážíme, co je potřeba upravit.
- Z těchto reflexí dělat krátké shrnutí a postupně tak vytvářet živou praxi sdílení, která bude srozumitelná všem a skutečně podpoří včasný záchyt ohrožených dětí.

5. Zvážit cílenou platformu pro mladé – Tým pro mládež

- Inspirovat se dobrou praxí Týmů pro mládež (např. v Karlovarském kraji) a posoudit, zda by obdobný tým nedával smysl i v Tachově – jako místo, kde se systematicky probírají případy ohrožených dospívajících (absence, útky, rizikové chování, kriminalita) a ladí se sdílení informací mezi školami, OSPOD, policií, NZDM a dalšími službami.
- Pokud by Tým pro mládež vznikl, navázat ho jak na komunitní plánování (pracovní skupina *Rodina, děti a mládež*), tak na stávající interdisciplinární tým, aby se jeho závěry promítaly do postupů celého ORP.

Participace

Zde je stručně uvedeno, na základě zjištění aktuálního stavu (který je popsán v lokálním standardu) a na základě využití šablon a analýzy informací a zjištění z nich, jaké konkrétní aktivity k rozvoji sdílení informací a včasné identifikace jsou aktéry i zpracovatelem vnímány jako vhodné k rozpracování. Součástí je i stručné doporučení pro rozvoj sítě služeb.

Praxe v ORP: V ORP Tachov už dnes existuje řada míst, kde jsou děti slyšet – ve školách (žákovské parlamenty, školní fóra), v programu Zdravé město („Kotel se starostou“), v NZDM a dalších volnočasových aktivitách i při práci OSPOD

a soudu s konkrétními dětmi. Zjištění z území ale ukazují, že tyto hlasy zatím nejsou systematicky propojované se sítí služeb a plánováním – podněty dětí se objevují spíše nahodile a chybí pravidelný mechanismus, jak je přenést do komunitního plánování, projektů a každodenní praxe škol a služeb. Navrhovaná doporučení proto míří k tomu, aby měly děti v Tachově stabilní prostor mluvit do věcí, které se jich týkají, aby se k nim někdo vracel s tím, co se podle jejich návrhů skutečně změnilo, a aby se respektující přístup k názorům dětí postupně stal standardem napříč celou sítí.

Možná doporučení k posílení participace dětí v ORP Tachov

1. Více propojit školní a městské participační aktivity se sítí služeb

- Výstupy ze školních fór, „Kotle se starostou“ a dalších dětských diskusí jednou ročně shrnout a předložit komunitnímu plánování, pracovní skupině MAP a dalším platformám.
- Vybrat několik témat, která děti opakovaně zmiňují (bezpečí, volnočasové aktivity, vztahy ve škole, podpora při problémech v rodině) a přímo je přenést do plánování služeb a projektů.

2. Vytvořit pravidelnou participační skupinu dětí pro ORP

- Navázat na existující dětské parlamenty, NZDM a Zdravé město a jednou ročně uspořádat „dětský kulatý stůl“ k tématům péče o děti, bezpečí, školy a volného času.
- V podmínkách ORP Tachov je žádoucí, aby se participačních setkání účastnily také děti a mladí lidé z rodin cizinců a děti z lokalit, kde se koncentruje nájemní a ubytovací bydlení a kde se objevují bezpečnostní rizika. Výstupy z těchto setkání by měly být využity jak při plánování sociálních a integračních služeb, tak při nastavování opatření prevence kriminality a bezpečného trávení volného času.
- Zajistit, aby se děti po čase dozvěděly, co se s jejich podněty stalo – krátké shrnutí ve škole, na webu města nebo formou dalšího setkání.

3. Sdílet dobrou praxi respektujícího přístupu k dětem mezi aktéry

- Využít zkušenosti soudu s dětsky přívětivým výsledkem a interdisciplinárního týmu (cochemská praxe) jako inspiraci pro ostatní – např. formou krátkého semináře pro školy, OSPOD a služby o tom, jak s dětmi mluvit v náročných situacích.
- Podporovat společné vzdělávání pracovníků (OSPOD, školy, služby, policie) v tématech práv dítěte, komunikace s dětmi a participace, aby se postupně sjednocoval respektující a naslouchající přístup napříč celou sítí.

Závěr

Střednědobý multioborový plán služeb pro ohrožené děti a jejich rodiny pro ORP Tachov je pracovním nástrojem, který převádí obecné principy standardu sítě služeb do konkrétních doporučení v podmínkách Tachovska. Opírá se o zmapování místní sítě služeb, platform spolupráce a potřeb dětí a rodin, o analytické podklady města (např. komunitní plán rozvoje sociálních služeb, či výzkumnou analýzu k situaci cizinců na Tachovsku) a zároveň o zkušenosti aktérů, kteří se každodenně podílejí na podpoře rodin v zátěži. Ukazuje, že v ORP Tachov již existují významné stavební kameny – funkční komunitní plánování, aktivní zapojení města (včetně programu Zdravé město), interdisciplinární tým při cochemské praxi, Platforma pro bezpečnost či spolupráce se službami KOTEC, DOMUS a dalšími aktéry. Zároveň však pojmenovává oblasti, kde je potřeba spolupráci dále systematizovat, zpřehlednit a více zaměřit na prevenci a včasnou pomoc.

Trojice šablon – potřeb a činností, aktérů sítě a mezioborových platform – představuje praktickou pomůcku, kterou se lze na místní síť dívat. Pomáhá lépe identifikovat, jaké potřeby dětí se nedaří naplňovat, kdo jaké činnosti zajišťuje, kde jsou mezery a které subjekty je možné do spolupráce ještě zapojit – včetně neformálních aktérů, volnočasových organizací nebo komunitních iniciativ. Pravidelná práce s těmito nástroji může být společným základem pro plánování rozvoje služeb, argumentaci směrem k vedení města a obcí i k Plzeňskému kraji a pro

průběžné vyhodnocování toho, zda se síť podpory skutečně posouvá směrem k prevenci a lepšímu naplňování potřeb dětí.

Druhý oddíl dokumentu rozpracovává tři klíčové oblasti mezioborové spolupráce – případovou práci, sdílení informací a včasnou identifikaci ohrožení a participaci dětí a rodin – již konkrétně pro ORP Tachov. U každé z nich shrnuje, co se v území daří (např. využívání interdisciplinárního týmu a dětsky přívětivé výslechové místnosti, ochota OSPOD poskytovat konzultace školám a službám, participační aktivity v rámci Zdravého města, zapojení Platformy pro bezpečnost a spolupráce s aktéry v oblasti integrace rodin cizinců a prevence kriminality v lokalitách, kde se děti běžně pohybují) a zároveň formuluje doporučení pro další rozvoj. Společným jmenovatelem těchto doporučení je posílení včasné pomoci a prevence, větší zapojení školních podpůrných profesí, jasnější a sdílené postupy pro sdílení informací a větší prostor pro zapojení dětí a rodin při rozhodování o podobě pomoci.

V podmínkách Tachova a okolních obcí přitom dokument chápe jako průřezové téma také integraci rodin cizinců a prevenci kriminality – zejména v lokalitách s vyšší koncentrací ubytoven a nájemního bydlení, kde se kumulují sociální i bezpečnostní rizika a kde se děti a mladí lidé každodenně pohybují. Šablony i navržené pracovní postupy proto počítají s dlouhodobým zapojením aktérů z oblasti bezpečnosti a prevence (městská policie, asistenti prevence kriminality, Platforma pro bezpečnost, programy prevence kriminality města) i integračních služeb do mapování potřeb, plánování kroků a vyhodnocování dopadu – tak, aby se podpora ohrožených dětí a rodin spojovala s posilováním sousedských vztahů, pocitu bezpečí v území a předcházela stigmatizaci konkrétních skupin obyvatel.

Plán zdůrazňuje, že změna systému není jednorázový úkol, ale dlouhodobý proces, který vyžaduje pravidelnou aktualizaci dat, včetně dat a analýz z oblasti bezpečnosti a integrace cizinců, společné vyhodnocování a otevřený dialog mezi aktéry. Aby měl dokument skutečný dopad, je potřeba, aby se stal živým podkladem pro práci existujících platforem i dalších mezioborových setkávání v ORP Tachov – od komunitního plánování po Platformu pro bezpečnost a další struktury, které se zabývají integrací cizinců a prevencí kriminality. Důležitá bude i role politického vedení města a obcí, které může svými rozhodnutími podpořit stabilitu a rozvoj služeb, a rovněž součinnost s krajskou úrovní a celostátními strategiemi.

Tento materiál proto nechce být uzavřeným dokumentem, ale výchozím rámcem pro další společnou práci v ORP Tachov. Nabízí strukturu, jazyk a konkrétní kroky, které mohou pomoci udržet společný cíl – aby žádné dítě v Tachově a okolních obcích „nepropadlo sítí“, aby rodiny v náročné životní situaci věděly, kam se mohou obrátit, a aby podpora, kterou dostanou, byla koordinovaná, srozumitelná a co nejvíce vycházející z jejich skutečných potřeb, včetně potřeb dětí a rodin žijících v prostředí se zvýšeným bezpečnostním rizikem a potřeb spojených s integrací rodin cizinců do místní komunity.